

لزوم رعایت تعادل در ترجمه اخبار؛ بررسی ترجمه عربی خبرهای منتشر شده در خبرگزاری‌های ایران

هاتف پوررشیدی^۱، میثم ایرانی^۲

چکیده

ترجمه اخبار از زمان پیدایش روزنامه‌نگاری مدرن در اواسط قرن نوزدهم، یک عنصر حیاتی در تولید اخبار بوده است و در ایران نیز مورد توجه واقع شده است؛ اما نکته اصلی در ترجمه اخبار فارسی به زبان‌های دیگر، ناظر به رعایت نکردن چارچوب‌های زبان مقصد در این ترجمه‌هاست. این مقوله به معنای تحقق نشدن تعادل در ترجمه است که باعث شده است، معنا به درستی منتقل نشود و یا حداقل با کاستی‌هایی انتقال یابد که در ترجمه اخبار فارسی به زبان عربی خود را نمایان کرده است. دلیل اصلی این اشکال، ناشی از رعایت نکردن اصول درست ترجمه و اسلوب‌ها و ساختارهای زبان عربی است که در قالب نظریه تعادل و مدل سه‌وجهی نقد ترجمه قابل بررسی است. این مقاله با هدف بررسی تحقق تعادل در ترجمه اخبار فارسی به زبان عربی در خبرگزاری‌های مطرح ایران، نگاشته شده است. برای تحقق این هدف، ۲۰ خبر ترجمه‌شده خبرگزاری‌های ایرنا و ایسنا به لحاظ مطابقت با زبان عربی از منظر رعایت دستور زبان، استفاده از کلمات و واژه‌های مناسب و جمله‌بندی متناسب با ذائقه عرب‌زبانان به روش تحلیل محتوای کیفی، مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج حاصل، حکایت از این دارد که حذف بعضی از کلمات در ترجمه بدون وجود هرگونه دلیل موجه باعث لطمه‌زدن به مفهوم اصل خبر شده است. همچنین در اخبار ترجمه‌شده‌ی منتشره، وجود مشکل نامأنوس بودن جمله‌ها برای مخاطب عرب‌زبان مشاهده شده است که ناشی از ترجمه کلمات اشتباه، ترجمه کلمات بدون توجه به سیاق متن و خبر، اشکالات صرفی و نحوی، ترجمه کلمات بدون توجه به تشابه لفظی و توجه نکردن به روش‌های جمله‌بندی نویسندگان عرب است.

کلیدواژه‌ها: نظریه تعادل در ترجمه، ترجمه، زبان عربی، خبر، خبرگزاری‌های ایران، ایرنا، ایسنا.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۰

۱. استادیار، گروه ارتباطات، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران (نویسنده مسئول).

h.pourrashidi@gmail.com

۲. استادیار، گروه زبان و ادبیات، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران.

m.irani@urd.ac.ir

مقدمه

ترجمه اخبار، نقش و جایگاه ویژه‌ای در انتقال افکار، سیاست‌ها، راهبردها و آگاهی از شرایط حاکم در کشورها دارد. کیفیت ترجمه اخبار به زبان‌های مختلف می‌تواند ضمن توسعه و بسط نفوذ فرهنگی و سیاسی در کشورهای هدف، زمینه را برای انتقال بدون واسطه اخبار و اطلاعات به افکار عمومی جهان فراهم نماید. امروزه، مشکل اصلی در حوزه انعکاس اخبار و اطلاعات، توسعه سیطره گول‌های رسانه‌ای جهان و به طبع آن، سیاست‌های قدرت‌های عمدتاً غربی در روند انتقال اخبار است. یکی از ابزارهای مهم و تأثیرگذار برای مقابله با این سیطره، گسترش تعدد زبان‌های انتشار اخبار در رسانه‌های داخلی به کمک ترجمه است. این امر، نیازمند بازنویسی و ترجمه دقیق اخبار با در نظر گرفتن و مدیریت درست الزامات و شرایط زبانی مبدأ و مقصد است. ترجمه اخبار از زمان پیدایش روزنامه‌نگاری مدرن در اواسط قرن نوزدهم، یک عنصر حیاتی در تولید اخبار بوده است و در ایران نیز مورد توجه واقع شده است؛ اما نکته اصلی در ترجمه اخبار فارسی به زبان‌های دیگر، ناظر به رعایت نکردن چارچوب‌های زبان مقصد در این ترجمه‌هاست. این مقوله به معنای تحقق نشدن تعادل در ترجمه است که باعث شده است معنا به درستی منتقل نشود یا حداقل با کاستی‌هایی انتقال یابد. از این منظر «مترجم برای ارائه ترجمه‌ای موفق از زبانی به زبان دیگر به شناختی فراگیر از زبان مبدأ و همچنین زبان مقصد نیاز دارد. بخشی از این شناخت از رهگذر مطالعات سنتی زبان، یعنی صرف و نحو و تا حدودی بلاغت به دست می‌آید و بخشی دیگر از رهگذر تجربه» (ترکاشوند، ۱۳۹۲: ۶۰). بدون شک، متن ترجمه‌شده باید برابر و همسنگ و آیینه تمام‌نمای متن مبدأ باشد؛ اما هرچند ایجاد تعادل و برابری در تمام سطوح و لایه‌های معنایی ذکرشده، بسیار دشوار و گاهی ناممکن می‌نماید؛ اما به‌منظور ارائه ترجمه‌ای معادل، وفادار، دقیق و مطابق با متن مبدأ، مترجم می‌بایست نهایت تلاش خود را در معادل‌یابی به کار گیرد. جهت دستیابی به این هدف، توجه به لایه‌های مختلف معنایی از معنای ارجاعی گرفته تا معنای تجربی، تقابلی، ضمنی، آحاد معنایی، همایشی، سبکی، صرفی و آوایی واژگان در فرایند معادل‌یابی امری کاملاً ضروری است (میرحاجی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۴۲).

درخصوص نحوه ترجمه و انتقال اخبار، مطالعات متعددی انجام پذیرفته است که همگی بر لزوم بازننگری درست در ترجمه اخبار متناسب با زبان مقصد تأکید دارند. این به معنای تغییر در قلب و ماهیت اخبار نیست، بلکه عبور از ترجمه تحت‌اللفظی و خشک واژه‌هاست. در علم ترجمه، این مسأله تحت عنوان تعادل مورد توجه قرار می‌گیرد که در تلاش است، فضای ارتباط معنایی

را بین نویسنده زبان مبدأ و خواننده زبان مقصد برقرار نماید. با این تفاسیر می‌توان گفت که ترجمه اخبار «به طیف گسترده‌ای از فرآیندها اشاره دارد که از طریق آنها، اخبار از طریق شکاف‌های زبانی مخابره می‌شود. این مقوله شامل تولید و پخش اخبار در رسانه‌های مختلف به صورت شفاهی و نوشتاری و شیوه‌هایی است که گاهی اوقات به‌عنوان بازویرایش و همچنین تفسیر اخبار شناخته می‌شود» (شفرنر، ۲۰۱۲ و ستینگ، ۱۹۸۹).

این مقاله درصدد است با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی به این پرسش پاسخ دهد که اساساً «تعادل در ترجمه اخبار فارسی به‌زبان عربی در خبرگزاری‌های مطرح ایران، رعایت شده است یا خیر؟» و «مهمترین ایرادات اخبار ترجمه‌شده در این خبرگزاری‌ها شامل چه مواردی است؟» در این مقاله به‌طور مشخص، نحوه ترجمه اخبار عربی خبرگزاری‌های ایرنا و ایسنا مورد بررسی قرار گرفته است.

چارچوب نظری

ترجمه اخبار به‌عنوان فرآیندی پیچیده، نیازمند برقراری تعادل میان وفاداری به متن مبدأ و انطباق با ویژگی‌های زبانی و فرهنگی زبان مقصد است. این تعادل که در نظریه‌های ترجمه به‌عنوان اصل برابری شناخته می‌شود، به‌معنای انتقال دقیق معنا، حفظ سبک متن و ایجاد ارتباط مؤثر با مخاطب مقصد است (نیدا، ۱۹۶۴). در این راستا، مترجم باید شناختی جامع از زبان مبدأ و مقصد داشته باشد تا بتواند لایه‌های مختلف معنایی از جمله معانی ارجاعی، ضمنی و سبکی را به‌درستی منتقل کند (هیتیم و میسون، ۱۹۹۷). با این حال، همان‌طور که یاکوبسن (۲۰۰۰) اشاره می‌کند، دستیابی به تعادل کامل میان دو نظام زبانی متفاوت اغلب غیرممکن است؛ زیرا هر زبان واقعیت را به شیوه‌ای منحصربه‌فرد بازنمایی می‌کند. این چالش در ترجمه اخبار که متنی پویا و وابسته به زمینه است، دوچندان می‌شود.

برای تحلیل دقیق‌تر این تعادل در ترجمه اخبار فارسی به عربی، این پژوهش از مدل سه‌وجهی نقد ترجمه فرحزاد (۱۳۹۰) بهره می‌گیرد. از نظر فرحزاد «انتخاب‌های مترجم، یعنی واژگان و ساختارهای دستوری که او به‌کار می‌برد، توضیحاتی که درباره ترجمه خود می‌دهد و حتی اطلاعاتی که به‌صورت پانویس ارائه می‌کند، همه و همه با خود تلویحاتی دارند که فراتر از متن در جامعه مقصد خود را نشان می‌دهد، از دیدگاه یا موضوع خاصی حکایت می‌کنند، موجب خوانش یا برداشت‌های خاصی می‌شوند، تأثیراتی در آن جوامع از خود به‌جای می‌گذارند و

در نتیجه ارزش ایدئولوژیک پیدا می‌کنند» (فرزاد، ۱۳۹۰: ۳۴). وی همچنین، دربارهٔ نقد ترجمه نیز بر این باور است که نقد ترجمه، خوانشی انتقادی است که چارچوب کلی آن، تحلیل انتقادی گفتمان و زیربنای آن این اندیشه است که زبان، ممکن نیست بی‌طرف باشد (فرزاد، ۱۳۸۲: ۳۳). از این منظر در مدل سه‌وجهی فرزاد، نخست، انتخاب‌های ترجمه‌ای تحلیل می‌شود. سپس با توجه به مؤلفه‌های اجتماعی، سیاسی و تاریخی مربوط به زمان تولید، متن‌های مبدأ و مقصد از لحاظ ایدئولوژیکی تبیین می‌شود (شرکت مقدم و همکاران، ۱۴۰۳: ۴۵۴). این مدل که بر سه سطح دقت^۱، ثبات^۲ و طبیعی بودن^۳ استوار است، چارچوبی جامع برای ارزیابی کیفیت ترجمه ارائه می‌دهد. بر این اساس، دقت به انتقال کامل و صحیح محتوای متن مبدأ اشاره دارد و هرگونه حذف یا اضافه غیرموجه را نقض این اصل می‌داند. ثبات بر تطابق سبک و لحن ترجمه با نوع متن و انتظارات مخاطب تأکید دارد و طبیعی بودن به میزان انطباق ترجمه با عادات زبانی و فرهنگی مخاطب مقصد مربوط می‌شود.

این سه سطح، امکان بررسی جنبه‌های گفتمانی و بینامتنی ترجمه را نیز فراهم می‌کنند. برای مثال از منظر گفتمان، انتخاب واژگان یا ساختارها می‌تواند نشان‌دهنده نگرش مترجم یا سیاست‌های رسانه‌ای باشد (هیتیم و میسون، ۱۹۹۷). از منظر بینامتنی بودن نیز، ترجمه اخبار باید با سنت‌های نگارش خبری در زبان مقصد، مانند متون منتشرشده در رسانه‌های معتبر عربی، هم‌راستا باشد تا برای مخاطب قابل‌قبول جلوه کند.

با این حال، همان‌طور که هاربی و دیگران (۲۰۲۱) در مطالعه خود نشان داده‌اند، نبود تعادل در ترجمه اغلب ناشی از خطاهایی در سطوح معنایی، واژگانی، نحوی و سبکی است. خطاهای معنایی، مانند درک نادرست متن مبدأ یا انتخاب معادل‌های نامناسب به کاهش دقت منجر می‌شوند. خطاهای واژگانی و نحوی، ثبات و طبیعی بودن ترجمه را تحت تأثیر قرار می‌دهند و حذف یا اضافه غیرضروری نیز می‌تواند به گسست ارتباط میان متن و مخاطب بیانجامد (هاربی و دیگران، ۲۰۲۱). در ترجمه اخبار، این خطاها به‌ویژه زمانی برجسته می‌شوند که مترجم به سیاق متن و نیازهای مخاطب مقصد توجه کافی نداشته باشد. برای نمونه، شِفَنر (۲۰۱۲) مفهوم «ترانس‌ادیتینگ^۴» را مطرح می‌کند که به بازنویسی و تطبیق اخبار برای مخاطب مقصد اشاره

1. Accuracy
2. Register
3. Naturalness
4. Transediting

دارد. این فرآیند، اگرچه می‌تواند تعادل را تقویت کند، در صورت عدم دقت به تغییر ناخواسته معنا یا از دست رفتن هویت متن مبدأ منجر می‌شود (شفنر، ۲۰۱۲).

در این پژوهش با تلفیق مدل فرحزاد و نظریه تعادل، ترجمه اخبار از فارسی به عربی در دو خبرگزاری ایرنا و ایسنا بررسی می‌شود. این چارچوب به ما اجازه می‌دهد تا مشخص کنیم که آیا ترجمه‌ها توانسته‌اند معنای متن مبدأ را به درستی منتقل کنند (دقت)، با سبک خبری عربی هم‌خوانی داشته باشند (ثبات)، و برای مخاطب عرب‌زبان طبیعی و قابل فهم باشند (طبیعی بودن). همچنین، این مدل به شناسایی خطاهایی مانند حذف، اضافه یا انتخاب نادرست واژگان کمک می‌کند که مانع از تحقق تعادل در ترجمه می‌شوند.

پیشینه تحقیق

در خصوص نحوه ترجمه اخبار به زبان‌های مختلف و تأثیرهای آن در حوزه تعادل در ترجمه، تحقیقات اندکی صورت پذیرفته که عمدتاً به زبان انگلیسی منتشر شده است. در این راستا، می‌توان به تحقیق آکاشا (۲۰۲۱) با عنوان «انطباق یا از دست دادن در ترجمه اخبار پایگاه‌های اینترنتی عربی و انگلیسی بی‌بی‌سی» اشاره کرد. در این تحقیق، ضمن تأکید بر نقش مترجمان در برخورد با بعد ارائه‌گفتمان به‌عنوان یک رویه اجتماعی، این نتیجه حاصل شده است که تجزیه و تحلیل متون در دوره‌های زمانی مختلف ثابت می‌کند که ترجمه اخبار در وبسایت‌های بی‌بی‌سی در بیشتر موارد، یک فرآیند اقتباسی است و ویراستاران، اخبار را اعم از سیاسی، علمی، ورزشی یا اقتصادی با شرایط زبانی خود تطبیق می‌دهند تا آن را برای خواننده قابل فهم‌تر نمایند. در همین راستا، در تحقیق العزاوی و دیگران (۲۰۲۰)، با عنوان «ترجمه ماشینی: موارد ترجمه عربی به انگلیسی متون خبری»، مطالعه ایرادات ترجمه توسط گوگل^۱ و سنجش کیفیت خطاهای ترجمه و ارزیابی روانی و کفایت معنایی خروجی ترجمه صورت مورد هدف بوده است، محققان به این نتیجه رسیده‌اند که حذف به‌عنوان یک خطای لغوی و انتخاب واژگانی نامناسب که یک خطای معنایی است از رایج‌ترین خطاهای موجود در این نوع ترجمه ماشینی است؛ از این رو، استفاده از سیستم‌های ترجمه ماشینی برای تسریع فرآیند ترجمه مفید است؛ اما دقت به‌خاطر سهولت و سرعت ترجمه قربانی می‌شود.

در میان تحقیقات داخلی نیز می‌توان به تحقیق شرکت مقدم و همکاران (۱۴۰۳) با عنوان «تحلیل گفتمان انتقادی از ترجمه‌ی فرانسه‌ی چند خبر سیاسی درباره‌ی ایران در رسانه‌ی فرانسوی لوفیگارو» اشاره کرد. در این تحقیق که با هدف بررسی اهمیت رویکردها در ترجمه‌ی گفتمان مطبوعاتی انجام پذیرفته است، چند خبر سیاسی مربوط به حوادث ایران که در رسانه فرانسوی لوفیگارو گزارش شده است، نخست با تحلیل گفتمان انتقادی و براساس مدل سه‌وجهی فرحزاد در سه سطح بین‌متنی، تحلیل گفتمان و انتخاب ترجمه، تحلیل و واکاوی شدند تا ایدئولوژی و اندیشه‌های پنهان این رسانه‌ی غربی در برابر ایران آشکار شود. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که اغلب مترجمان با به‌کارگیری شیوه‌های حذف، تغییر و تعدیل در ترجمه، نتایج سیاسی خاصی را هدایت می‌کنند.

در همین زمینه، قاسمی‌نسب و عسگری (۱۳۹۹) با عنوان «رویکرد پنهان سیاست و ایدئولوژی در برگردان واژگان رسانه‌ای» اشاره کرد. محققان، این مسأله را مورد تأکید قرار داده‌اند که مترجمان رسانه‌ها در انتخاب واژگان، تابع باورها و سیاست‌های رسانه‌ی خود هستند؛ بنابراین، تلاش می‌کنند با زیرکی تمام، واژه‌ای را برای انتقال معنا در ترجمه انتخاب کنند که اهداف و خواسته‌های رسانه خود را تأمین کنند و معنای موردنظر آنها به مخاطب منتقل شود. استفاده از واژگان جایگزین به‌کارگیری واژه‌های دارای بار معنایی منفی، تغییر واژگان و افزودن صفت به برخی از واژه‌ها از جمله روش‌هایی هستند که مترجمان رسانه‌ها برای القای معانی و مفاهیم موردنظر خود در ترجمه به‌کار می‌گیرند.

در تحقیق دیگری نیز که توسط شمس‌آبادی و شاهسونی (۱۳۹۷) با عنوان «آسیب‌شناسی ترجمه در بخش‌های خبری رسانه‌های عربی‌زبان برون‌مرزی (شبکه العالم، شبکه الکوثر و رادیو عربی)» صورت پذیرفته است، با استفاده از الگوی گارسس به این نتیجه رسیده‌اند که به‌طورکلی روند ترجمه در سه شبکه برون‌مرزی مورد مطالعه، مثبت است و وجود برخی کاستی‌ها در ترجمه و تنظیم متن اخبار، جز در مواردی، به‌دلیل حجم زیاد فعالیت و محدودیت زمانی خبر بوده است.

در تحقیق متقی‌زاده و نقی‌زاده (۱۳۹۶) با عنوان «تأثیر مسائل ایدئولوژیک در ترجمه اخبار عربی (بررسی مورد ترجمه: اخبار شبکه الجزیره در خبرگزاری فارس براساس الگوی جولیان هاوس)» با تأکید بر نقش مسائل ایدئولوژیک در فرآیند ترجمه اخبار، این نتیجه حاصل شده است که علی‌رغم نبود تغییر در ژانر اخبار، به‌دلیل دخالت مترجم در گفتمان و ایدئولوژی متن مبدأ و

تغییر در نوع پردازش آن، نقش اصلی متن تغییر یافته و به صورت متن متناسب با گفتمان و سیاست‌های خبرگزاری فارس درآمده است.

در تحقیق قیش کاظم (۲۰۰۸)، با عنوان «ترجمه عربی اخبار انگلیسی: مطالعه تطبیقی سبک و پیام» که با هدف پی بردن به ماهیت تغییرات سبکی که در ترجمه عربی رخ می دهد، انجام شده است، محققان به این نتیجه رسیده‌اند که تغییرات در سبک در قلمرو نحو (جملات، بندها و عبارات) است و برخی دیگر از تغییرات سبکی ناشی از کارکردهای صرفی (زمان‌ها و صرف‌شناسی فعل) است.

روش تحقیق

برای دستیابی به اهداف این تحقیق و پاسخ به سؤال مطرح شده، لازم بود که تحلیلی دقیق در مورد خبرهای ترجمه‌شده به زبان عربی در دو خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران (ایرنا) و خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) ارائه شود. در این زمینه از هرکدام از خبرگزاری‌ها، تعداد ۱۰ خبر به صورت تصادفی در بازه زمانی ابتدای ۱۴۰۲ تا شهریور ۱۴۰۳ (سپتامبر ۲۰۲۴) انتخاب و تحلیل محتوای کیفی در مورد آن صورت پذیرفت. در این راستا، اصل خبر که به زبان فارسی منتشر شده بود، با خبر ترجمه‌شده به زبان عربی در همان خبرگزاری مورد بررسی قرار گرفت.

تأکید بر این نکته لازم است که روش تحلیل محتوای کیفی در واقع «تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی در توجه به معنا مانند درک مسائل مختلف است» (شریر، ۲۰۱۲:۵). لذا، این روش به نوعی «فرآیند تجزیه و تحلیل داده‌ها شامل تجزیه داده‌های خام به تکه‌های قابل مدیریت است» (شیوا و دیگران، ۲۰۲۱) که از طریق آماده‌سازی، کدگذاری و تفسیر دقیق داده‌ها، نتایج تحلیل محتوای کیفی می‌تواند از توسعه نظریه‌ها و مدل‌های جدید و همچنین، اعتبارسنجی نظریه‌های موجود و ارائه توصیف‌های دقیق از تنظیمات یا پدیده‌های خاص پشتیبانی کند.

در این تحقیق نیز از این روش برای مطابقت‌های عنوان‌شده در خبرهای منتشرشده براساس جدول شماره ۱ استفاده شده است. بر این اساس، خبرهای ترجمه‌شده به زبان عربی، به لحاظ مطابقت با زبان عربی از منظر رعایت دستور زبان، استفاده از کلمات و واژه‌های مناسب و جمله‌بندی متناسب با ذائقه عرب‌زبانان، مورد ارزیابی قرار گرفته است.

جدول شماره ۱: جامعه نمونه مورد مطالعه در تحقیق

تیترا خبر	خبرگزاری
در تماس تلفنی رئیس‌جمهور فرانسه؛ رئیس‌جمهور: آماده ارتقای روابط با فرانسه بر مبنای صداقت و اعتمادسازی مشترک هستیم.	ایرنا
دادستانی کل کشور: استفاده از فناوری‌های نوین در نظام‌های حقوقی در حال گسترش است.	ایرنا
آمادگی ارتش ایران برای آموزش افسران عراقی.	ایرنا
معاون نیروی پدافند هوایی کشور: نیروی پدافند هوایی بر آسمان منطقه، اشراف کامل دارد.	ایرنا
دانشجوی ۹۱ ساله ارومیه‌ای با نمره ۲۰ فارغ‌التحصیل شد.	ایرنا
کنعانی: پارلمان اروپا به محلی برای نفرت‌پراکنی علیه ملت ایران تبدیل شده است.	ایرنا
رئیس قوه قضائیه: حدود ۹۰ هزار نفر مشمول عفو رهبری شدند.	ایرنا
تاجیکستان و ایران برای تولیدات مشترک سینمایی به تفاهم رسیدند.	ایرنا
وزیر نفت: ۷۶ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز نهایی شد.	ایرنا
گرگ ایرانی در ۲ هفته، دومین طلای آرنولد کلاسیک را کسب کرد.	ایرنا
باقری: گسترش جنایات‌های رژیم صهیونیستی، تهدیدی برای صلح و امنیت جهان است.	ایسنا
ایران، خواهان تشکیل گروه تحقیق بین‌المللی درباره جنایات صهیونیست‌ها در بیمارستان شفا شد.	ایسنا
رایزنی سفیر ایران و رئیس پارلمان پاکستان درباره همکاری‌های مشترک	ایسنا
سخنگوی سپاه تشریح کرد: ویژگی‌های «عملیات وعده صادق» چه بود؟	ایسنا
نتایج نهایی انتخابات ۸ تیر ۱۴۰۳؛ پزشکیان و جلیلی به مرحله دوم راه یافتند.	ایسنا
معرفی روش جدید جراحی قلب در علوم پزشکی شیراز به‌عنوان برترین ابداع نوآورانه در دنیا	ایسنا
مستند ایرانی در جشنواره حقوق بشر قرقیزستان	ایسنا
در حاشیه جلسه دولت اسلامی: با آژانس تعامل پیوسته و پایدار داریم/ از فسفات، کیک زرد تولید کردیم.	ایسنا
جان باختن ۷ زائر ایرانی در سانحه رانندگی در عراق	ایسنا
در دیدار دبیر شورای امنیت ملی ارمنستان؛ شمخانی: تنش و درگیری در منطقه قفقاز به نفع هیچ کشوری نیست.	ایسنا

یافته‌های تحقیق

بررسی اخبار ایرنا

از مجموع ۱۰ خبر بررسی‌شده از خبرگزاری ایرنا در خبر سوم با اینکه محتوای کلی یکی است، اما هیچ جمله مشترک بین متن فارسی و عربی وجود ندارد؛ لذا، امکان مقایسه از لحاظ فن ترجمه این دو خبر فراهم نیست، ضمن اینکه در دو خبر نهم و دهم نیز به غیر از پاره‌ای از اشکالات تایپی و املائی، هیچ ایراد قابل‌ذکری رؤیت نشد. جدول ۲، تحلیل ترجمه اخبار ایرنا را به صورت دقیق نمایش داده است.

جدول شماره ۲: تحلیل خبرهای خبرگزاری ایرنا

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
۱	در تماس تلفنی رئیس‌جمهور فرانسه	ردا علی الاتصال الهاتفی للرئيس الفرنسى	فی اتصال هاتفی مع الرئيس الفرنسى	در متن فارسی حرف از «تماس تلفنی» است، درحالیکه در ترجمه عربی، «پاسخ به تماس تلفنی» آمده است، که با متن اصلی در تناقض است، کلمه «ردا» اضافه است.
	روابط برمی‌ناید صداقت و اعتمادسازی مشترک	-----	العلاقات القائمة علی الصدق وبناء الثقة المتبادلة	این جمله که در عنوان فارسی آمده بود و حائز اهمیت فراوانی است، از عنوان عربی بدون هیچ دلیل موجهی حذف شده است.
	ارتقای روابط با فرانسه	رفع مستوى العلاقات بين طهران وباريس	تعزیر العلاقات مع فرنسا	از لحاظ تحت‌اللفظی، ترجمه ارائه شده می‌تواند صحیح باشد؛ ولی در فرهنگ عربی بیشتر از واژه «تعزیر» در چنین سیاقی استفاده می‌شود.
	رژیم صهیونیستی در صورت حمله به لبنان اشتباهی بزرگ مرتکب	إن الكيان الصهيونى، سيكون قد ارتكب خطأ كبيراً لو شن هجوماً علی لبنان، وهو من يتحمل	إن الكيان الصهيونى سيخطأ خطأ كبيراً لو شن	در ترجمه موجود، تمام کلمات به صورت صحیح ترجمه شده است؛ ولی جمله‌بندی و ترکیب کلمات متغایر با آنچه از متون نویسندگان

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
۲	خواهد شد که تبعات سنگینی برایشان به همراه خواهد داشت.	التداعیات المهولة الناجمة عنه هذا الامر.	هجومًا على لبنان، فالتداعيات الناجمة عن هذا الأمر مهولة	عرب‌زبان منتشر شده است، می‌باشد.
	دوره جدید	في الفترة الجديدة	في الحكومة الجديدة	از لحاظ تحت‌اللفظی، استفاده از واژه «فتره» برای ترجمه «دوره» صحیح است؛ ولی با مراجعه متون خبری عربی، چنین واژه‌ای در این سیاق استفاده نمی‌شود.
	نظام‌های حقوقی (در عنوان)	الأنظمة	الأنظمة القانونية	کلمه حقوقی ترجمه نشده است.
	نظام‌های حقوقی (در متن)	المنظومات القانونية والحقوقية	الأنظمة القانونية	۱. کلمه «الحقوق» در عربی همان معنی حقوق در فارسی را نمی‌رساند. ۲. لزوم وحدت رویه در انتخاب واژه‌ها (یا أنظمة یا منظومات)، این واژه در جملات مختلف به صورت‌های مختلف، ترجمه شده است.
	در زمینه استفاده از فناوری‌های نوین	في مجال الاستفادة من التكنولوجيات الحديثة	بشأن استخدام التقنيات الحديثة	معادل صحیح واژه «استفاده» یا در واقع به کارگیری در فارسی، «الاستخدام» است، و در مقابل معادل صحیح واژه «استفاده» در عربی، «بهره‌مندی» است.
	اطلاعات و ارتباطات	المعطيات والاتصال	المعلومات والاتصالات	نبود توجه به سیاق، منجر به این اشتباه شده است. کلمه اطلاعات در برخی موارد «معطیات» ترجمه می‌شود؛ ولی در سیاق این متن و

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
				خبر این ترجمه اشتباه است.
	پیشینه قانونی	الماضی القانونی	الخلفیه القانونیه	این اشکال به ماشین‌های ترجمه برمی‌گردد، چرا که با بررسی اصطلاح و مراجعه متون خبری و حقوقی به‌راحتی می‌توان به اصطلاح صحیح دست یافت.
	در زمینه مقررات شکلی	فی مجال المقررات الشکلیه	فی سیاق اللوائح الشکلیه	دقت نکردن به سیاق متن و مراجعه صحیح به اصطلاحات کاربردی در زبان مقصد باعث چنین اشکالاتی می‌شود. ترجمه کلمات به‌صورت تحت‌اللفظی می‌تواند صحیح جلوه کند، ولی در سیاق خبر موجود و براساس اصطلاحات استفاده شده در متون خبری و حقوقی به این نتیجه می‌رسیم که ترجمه ارائه‌شده کاملاً اشتباه است.
۳	علی‌رغم وحدت موضوع و محتوی، هریک از دو خبر به‌صورت مجزا و مستقل نوشته شده است و ترجمه نیست (این بهترین کاری است که یک خبرگزاری می‌تواند انجام دهد؛ چرا که متن براساس گفتمان حاکم در فرهنگ آن زبان نگاشته خواهد شد و از اشکالات ترجمه رها می‌شود).			
۴	بر آسمان منطقه	علی سماء منطقه	علی سماء المنطقه	براساس قاعده می‌بایست «منطقه» به‌عنوان مضاف‌إلیه معرف به «ال» شود و این کار انجام نشده است. شاید به کلمه به‌عنوان غلط تایپی یا املائی نگاه شود؛ ولی این اشتباهی است که ترکیب را ضعیف و رکیک می‌کند و مخاطب عرب‌زبان را از متن دور می‌کند.
	دشمنان و	جعلت الأعداء مترددین	حیرت الأعداء	۱. کلمه ابهام (حیرت) ترجمه

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
	متجاوزان را دچار تردید و ابهام کرده است		والمعتدین وجعلتهم مترددین	نشده است. ۲. متجاوزان (معتدین) ترجمه نشده است.
	با تکیه بر تجارب و داشته‌های دوران هشت ساله دفاع مقدس	واعتماداً علی تجارب وإنجازات سنوات الدفاع المقدس الثماني	واعتماداً علی خبرات السنوات الثمانيه للدفاع المقدس وإنجازاتها	۱. برای ترجمه واژه «تجربه» استفاده از کلمه «خبره» بهتر است و در متون مشابه بیشتر دیده شده است. ۲. جمله‌بندی با سیاق‌های استفاده شده در متون عربی اصیل بیگانه است.
	باتمام توان و نهایت آمادگی دفاعی	بكل قوتها واستعدادها الدفاعی الأقصى	بكل قوتها وأقصى استعدادها الدفاعی	وقتی کلمه «اقصى» در پایان جمله بیاید، نقش صفت پیدا می‌کند، درحالی‌که، واژه «نهایت» صفت نیست، بلکه بخشی از یک ترکیب اضافی است.
	شبانه‌روز، حرکت دشمنان را زیر نظر داشته	بمراقبة تحركات الأعداء	بمراقبة تحركات الأعداء لیل نهار	اصطلاح «شبانه‌روز» ترجمه نشده است.
۵	نقد و بررسی میزان و نحوه تأثیرپذیری حافظ از منابع دینی، شعرای متقدم و معاصر ایشان	أثر القرآن الکریم علی أشعار الشاعر الکبیر الإيراني حافظ الشیرازی	نقد وتحلیل مدى وطریقه تأثر حافظ من المصادر الدینیة والشعراء المتقدمین له والمعاصرین له	عنوان رساله باید به‌صورت دقیق ترجمه شود و مترجم حق ندارد عنوان را دستکاری کند و یا به‌صورت مفهومی ترجمه کند، چون به بار علمی آن لطمه می‌زند، درحالی‌که در ترجمه مذکور، مترجم به خود این اجازه را داده است تا کلمات «کبیر» و «ایرانی» را به عنوان اضافه کند و درمقابل واژه‌های «نقد»، «بررسی»، «میزان»، «نحوه»،

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
				«منابع دینی» و... را از عنوان حذف کند.
	با کسب نمره ۲۰	بمرتبه مشرف جداً	۱. حصل علی مرتبه الشرف ۲. حصل علی الامتياز ۳. حصل علی درجه ۱۰۰ ۴. حصل علی درجه ۲۰	مترجم می‌توانست جمله را به صورت مختلف ترجمه کند و همه آنها به نحوی درست تلقی می‌شود، جمله چهارم تحت‌اللفظی، جمله سوم بومی‌سازی شده و دو جمله اول مفهومی است، ولی مترجم از جمله‌ای استفاده کرده است که در متون عربی هیچگاه استفاده نمی‌شود.
	رساله	رساله	أطروحة	کلمه «رساله» در عربی برای پایان‌نامه ارشد استفاده می‌شود، درحالی‌که برای دکتری از کلمه «اطروحه» باید استفاده کرد.
	به صورت علمی و با شیوه‌های نوین	بأسلوب علمی مع الأساليب الحديثه	بشكل علمی وباستخدام المناهج الحديثه	۱. صورت، اسلوب ترجمه نمی‌شود، اسلوب به معنی شیوه یا روش است. ۲. کلمه شیوه به صورت کلی به معنی «اسلوب» است، ولی در اصطلاح «شیوه‌های نوین» و در سیاق ذکر شده به معنی «شیوه‌های تحقیق نوین» است که در متون عربی معادل «منهج» است.
۶	مسمومیت در برخی از مدارس کشور	تسميم طالبات بعض مدارس البلاد	التسمم فی بعض مدارس ایران	در جمله فارسی به جنسیت دانش‌آموزان اشاره نشده است، درحالی‌که در متن عربی، مترجم این بخش را اضافه کرده است و

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
				این اضافه هیچ لزومی ندارد.
	مرتبط با بدحالی دختران دانش‌آموز	المتعلقة بتسميم الطالبات	المتعلقة بسوء حالة الطالبات	واژه فارسی «بدحالی» به اشتباه در عربی «مسمومیت» ترجمه شده است.
	نظام جمهوری اسلامی ایران در این ماجرا باید شاکی و مدعی باشد	النظام الإيراني هو الطرف المدعی فی هذه القضية	وینبغی لنظام الجمهوریة الإسلامیة الإيرانية أن یکون المدعی فی هذه القضية	در جمله فارسی حرف از این است که نظام «باید» شاکی باشد، درحالی‌که در ترجمه عربی به‌گونه‌ای بیان شده است که گویا نظام شاکی است.
	اشد مجازات آنان را خواستار شده‌اند	أمرنا بمعاقبتهم بشدة	طالبوا بإنزال أشد العقوبات بحقهم	۱. اصطلاح «اشد مجازات» در متون خبری و قانونی عربی به‌صورت «انزال اشدالعقوبات» استفاده می‌شود، لذا، مترجم باید به‌جای ترجمه تحت‌اللفظی از اصطلاحات اصیل زبان مقصد استفاده کند. ۲. متن فارسی از واژه «خواستار» استفاده کرده است، درحالی‌که، مترجم از کلمه «امر» به معنی «دستور دادن» استفاده کرده است.
۷	توسط عوامل خارج از کشور هدایت شد	موجهة من قبل عملاء الخارج	موجهة من قبل عملاء أجنب	کلمه خارج برای کسی که از همان کشور است، معنی پیدا می‌کند، برای یک عراقی (به‌عنوان مثال) ایران خارج به حساب می‌آید، لذا باید از کلمه اجنبی استفاده می‌شد تا این مشکل حل شود و هم‌اینکه کلمه

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
				اجنبی کاربرد بیشتری دارد و این امر در راستای بومی‌سازی متن به‌شمار می‌رود.
	عده‌ای نیز معترض بوده و وابستگی به بیگانگان نداشتند	بعضا الآخر من قبل متظاهرين لا توجد انتماءات اجنبية لديمهم	واحتج بعضهم دون أن يكن لهم أي انتماء للأجانب	به‌علت جمله‌بندی عربی ضعیف، مترجم مجبور شده است تا واژگان را به‌صورتی بچیند که توضیحاتی نیز همراه خود داشته باشد، درحالی‌که با ترجمه‌ای درست، نیاز به این اضافه‌گویی‌ها نبود.
	قسمتی از آنان آزادی افراد بود	بعضها يتعلق بحرية الأفراد	تتعلق بعضها بإطلاق سراح المعتقلين	در معنی عام و تحت‌اللفظی واژه «آزادی»، «حریه» ترجمه می‌شود، ولی با توجه به سیاق متن باید از اصطلاحات به‌کار رفته شده در متون حقوقی استفاده کرد و با توجه به متن خبر فارسی، ترجمه آزادی «اطلاق سراح» باید ترجمه می‌شد.
۸	شرکت متقابل در رویدادهای مربوطه در هر دو کشور	والمشاركة في الأحداث ذات الصلة في كل من البلاد	المشاركة المتبادلة في الفعاليات ذات الصلة في كلا البلدين	۱. واژه «متقابل» ترجمه نشده است. ۲. با توجه به سیاق متن و خبر، ترجمه صحیح واژه «رویدادها»، «فعالیات» است. ۳. اصطلاح «کل من البلاد» اشتباه است و اصطلاح صحیح «کلا البلدين» است.
	یادداشت تفاهم {...} به امضا رسید	تم التوقيع على مذكرة تفاهم	تم توقيع مذكرة التفاهم	کلمه «علی» در متن عربی زائد است.
	در سفری دو	خلال زیارته التي تستغرق	خلال زیارته	متن فارسی اشاره به گذشته دارد،

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
	روزه به تاجیکستان رفت	یومین الی طاجیکستان	التي استغرقت یومین الی طاجیکستان	درحالی که در ترجمه، به صورت حال ترجمه شده است.
۹	پس از بررسی متن خبر به فارسی و عربی، ملاحظه شد که ترجمه خوبی ارائه شده و به غیر از برخی ایرادات تایپی و املائی، مشکل خاصی رؤیت نشد.			
۱۰	پس از بررسی متن خبر به فارسی و عربی، ملاحظه شد که ترجمه خوبی ارائه شده و به غیر از برخی ایرادات تایپی و املائی، مشکل خاصی رؤیت نشد.			

به صورت کلی می‌توان پس از بررسی‌های انجام شده، مهمترین ایرادات موجود در اخبار خبرگزاری ایرنا به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. جمله‌بندی ضعیف برخی از جمله‌ها؛ مضاف بر ترجمه غیردقیق کلمات و اصطلاحات، مترجم باید در جمله‌بندی نیز دقت لازم را داشته باشد و به دو نکته مهم توجه کند:

اول: رعایت قواعد صرفی و نحوی. (اخبار شماره ۴ و ۸- جدول ۲)

دوم: ما استعمله العرب، یعنی همان‌گونه که «عرب نوشت» بنویسد. گاهی با این مشکل مواجه می‌شویم که جمله از لحاظ قواعد صرف و نحو هیچ ایرادی ندارد، ولی هیچگاه، یک نویسنده عرب‌زبان، این جمله را به این صورت نمی‌نویسد؛ بلکه از اسلوب خاصی استفاده می‌کند. در این موارد، مترجم موظف است که این‌گونه جمله‌بندی را رعایت کند. (اخبار شماره ۱، ۴، ۵ و ۷- جدول ۲)

۲. ترجمه اشتباه برخی از کلمات: ترجمه اشتباه به سه صورت دیده می‌شود:

اول: ترجمه کلمات به صورت کاملاً اشتباه که دلیل آن اصلاً مشخص نیست. (اخبار شماره ۱،

۵ و ۶ - جدول ۲)

دوم: ترجمه کلمات به صورت تحت‌اللفظی درست است؛ ولی در سیاق موجود می‌بایست به شکل دیگری ترجمه می‌شد. هر کلمه می‌تواند معانی مختلفی داشته باشد و مترجم باید براساس سیاق، متن و موضوع، واژه مناسب را از بین کلمات لغت‌نامه‌ای انتخاب کند، درحالی که در پاره‌ای از موارد، مترجم به نکته دقت نکرده است. از سوی دیگر، نویسندگان عرب‌زبان از کلمات خاصی استفاده می‌کنند که مترجم موظف است آنها را شناسایی کند و از آنها در همان سیاق استفاده کند. این امر، همان فهم گفتمان حاکم بر زبان مقصد به‌شمار می‌رود. (اخبار شماره ۱، ۲، ۴، ۵،

۶ و ۷ - ۸- جدول ۲)

سوم: الفاظ مشترک بین دو زبان فارسی و عربی: برخی از واژگان از لحاظ لفظی و شکلی در دو زبان عربی و فارسی مشترک هستند؛ ولی از لحاظ معنایی، مختلف هستند. در این گونه کلمات باید مترجم دقت مضاعف داشته باشد. این موضوع نیز با فهم گفتمان حاکم کاملاً مرتبط است. (اخبار شماره ۲ و ۵ - جدول ۲)

۳. تغییر مفهوم در ترجمه: در مواردی مشاهده شده است که مترجم به گونه‌ای متن را ارائه کرده است که مفهوم آن با مفهوم متن اصلی (متن فارسی) متفاوت است و این مسأله باعث سوءبرداشت از سوی مخاطب خواهد شد. (اخبار شماره ۱ و ۶ - جدول ۲)

۴. حذف بعضی از کلمات در ترجمه بدون وجود هرگونه دلیل موجه: حذف کلمات و جملات برای خلاصه‌سازی متن یا به حذف مسائلی که برای مخاطب عربی مهم نیست، از نکات مهم و مثبت در ترجمه اخبار است؛ ولی در نمونه‌های بررسی شده، حذف کلمات و جمله‌هایی وجود دارد که هیچ دلیل موجهی برای حذفشان وجود ندارد و حتی حذف آنها به ترجمه خبر لطمه زده است. (اخبار شماره ۱، ۴، ۵ و ۸ - جدول ۲)

۵. اضافه کردن برخی از واژگان به متن ترجمه: این اضافات به سه گونه خود را نشان دادند: اول: اضافاتی که برپایه استنباط مترجم از متن مبدأ یا صلاحدید او به متن مقصد، اضافه شده است که اصولاً هیچ نیازی به چنین اضافاتی نیست (اخبار شماره ۱، ۵ و ۶ - جدول ۲) دوم: گاهی مترجم به منظور توضیح بهتر متن و قابل فهم شدن آن، کلماتی را به متن مقصد اضافه می‌کند که این کار به خودی خود پسندیده است؛ ولی در مورد مثال فوق، مترجم با اصلاح جمله‌بندی متن عربی می‌توانست از اضافه کردن بپرهیزد. (خبر شماره ۷) سوم: اضافاتی که کاملاً اشتباه است و هیچ توجیهی ندارند. (خبر شماره ۸)

۶. استفاده واضح از ترجمه ماشینی مانند گوگل ترنسلیت یا دیگر نرم‌افزارهای ترجمه: این گونه ترجمه‌ها به دلیل نبود دخالت انسان، می‌تواند مشکلات متعددی داشته باشد. از جمله، نبود درک صحیح متن مبدأ، ترجمه تحت‌اللفظی، توجه نکردن به مسائل فرهنگی متن، ارائه ترجمه اشتباه برای واژه‌هایی که از لحاظ شکلی به هم شبیه هستند، ولی از لحاظ معنایی با هم متفاوتند. (اخبار شماره ۱، ۲ و ۷ - جدول ۲)

۷. اشکالات تایپی و املائی: علی‌رغم کثرت این گونه اشکالات به این موارد در جدول اشاره نشده است.

بررسی اخبار ایسنا

از مجموع ۱۰ خبر بررسی شده از خبرگزاری ایسنا در خبر دهم به‌غیر از پاره‌ای از اشکالات تایپی و املائی، هیچ ایراد قابل‌ذکری رؤیت نشد.

جدول شماره ۳: تحلیل خبرهای خبرگزاری ایسنا

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
	«علی باقری» سرپرست وزارت امور خارجه	نائب وزير الخارجية علي باقری	۱. وزير خارجيه ايران بالإنابة ۲. القائم بأعمال وزير الخارجية	هرکدام از دو ترجمه پیشنهادی می‌تواند درست باشد و هر دو برای منصب «سرپرستی» استفاده می‌شود، ولی اصطلاح «نائب وزیر» که در متن عربی آمده است به معنی معاون وزیر خارجه است.
	معاون وزير روابط خارجی وزارت امور خارجه کوبا	وكيل وزارة الخارجية الكوبية	نائب وزير الخارجية في شؤون العلاقات الخارجية	ترجمه ارائه شده اشتباه است، چون معنی معاون را نمی‌رساند و به‌فرض صحت، ناقص است، چون معاون روابط خارجی، معاون، ترجمه شده است.
۱	ما مسئولیت داریم تلاش بیشتر و جدی‌تری انجام دهیم.	وعلينا بذل المزيد من الجهود	وتقع علي عائقنا مسؤولية بذل المزيد من الجهود الجادة.	۱. کلمه مسئولیت که کلمه کلیدی به‌شمار می‌رود، ترجمه نشده است. ۲. کلمه «جدی» نیز ترجمه نشده است.
	-----	استمرار المشاورات في هذا الشأن		این جمله در متن فارسی و هیچ خبرگزاری دیگری گزارش نشده است و مترجم برای جبران نقص جمله‌های گذشته، این متن را اضافه کرده است.
	ایجاد ظرفیت‌ها جدید	استخدام القدرات الجديدة	خلق القدرات الجديدة	«ایجاد» به معنی «خلق»، «انشاء» و است، درحالی‌که «استخدام» معنی استفاده کردن را می‌دهد.
	مواجهه با تهدیدهای جریان یک‌جانبه‌گرایی	لمواجهة تهديدات	مواجهة تهديدات	۱. کلمه جریان ترجمه نشده است. ۲. یک‌جانبه، بنا بر اکثر متون خبری

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
	و مدیریت چالش‌های بین‌المللی پیش رو	الأحادیة وإدارة التحیات الدولية	الحركة الأحادیة الجانب وإدارة التحديات الدولية المقبلة	عربی «أحادیة الجانب» ترجمه می‌شود. ۳. اشتباه تاییبی در کلمه «التحديات» معنی را کاملاً عوض می‌کند، چرا که، کلمه «التحیات»، «درودها» معنی می‌شود. ۴. واژه «پیش‌رو» ترجمه نشده است.
	جنايات ضدانسانی	الجرائم الالإنسانیة	الجرائم ضد الإنسانیة	«الجرائم الالإنسانیة» به معنی جنایات غیرانسانی است، برای اصطلاح ضدانسانی، واژه «ضد الإنسانیة» صحیح و به شدت متداول است.
۲	هولناک	بشعة	رهیبة، مخیفة، مرعبة	ترجمه صحیح کلمه «هولناک» یکی از گزینه‌های پیشنهادی است، اما واژه «بشعة» ترجمه‌ای مناسب برای کلمه «زشت» است و هیچ ربطی به هولناک ندارد.
	غير انسانی	غير إنسانی	اللا إنسانی	واژه «اللا إنسانی» که به‌غلط در عبارت پیشین برای ضدانسانی استفاده شده بود، ترجمه صحیح و پرکاربردست برای واژه «غیرانسانی».
۳	این ۲ کشور برادر در حوزه‌های دین، برادری، فرهنگ و تاریخ پیوندهایی لایتناهی دارند	ان البلدين الشقیقین تربطهما علاقات دینیة وثقافیة تاریخیة	وترتبط هاتان الدولتان الشقیقتان بعلاقات لا نهاییة لها فی مجالات الدین والأخوة والثقافة والتاریخ	۱. کلمه «لایتناهی» ترجمه نشده است. ۲. ترکیب «حوزه‌های...» ترجمه نشده است. ۳. فرهنگ و تاریخ، فرهنگی تاریخی ترجمه شده است. ۴. کلمه «برادری» ترجمه نشده است.

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
	ترویج روابط نزدیک‌تر بین پارلمان‌های ۲ کشور نیاز روز است	-----	إن تعزیز العلاقات الوثیقه بین برلمانی البلدین هو ضروره البوم	علی‌رغم اهمیت جمله، در متن عربی ترجمه نشده است.
	پروژه خط لوله گاز پاکستان-ایران به‌عنوان یک منبع مهم در تأمین نیازهای این کشور در حوزه انرژی عنوان شده است	ضروره تنمیة التعاون بین البلدین فی مجال مشروع خط أنبوب الغاز الإیرانی- الباکستانی	وقد تم ذکر مشروع خط أنابیب الغاز الباکستانی الإیرانی کمورد مهم لتلبیة احتیاجات هذا البلد فی مجال الطاقه	متن فارسی و متن عربی هیچ همخوانی باهم ندارند و گویا کاملاً از هم مجزا هستند. در متن فارسی در مورد اهمیت خط لوله گاز برای پاکستان صحبت شده است، درحالی‌که در متن عربی در مورد همکاری راه‌اندازی خط گاز صحبت شده است. این دو مقوله کاملاً از هم جدا است.
	مسئول روابط عمومی	المسؤول فی قسم العلاقات العامه	مدیر العلاقات العامه	۱. اصطلاح مورد استفاده در عربی برای این منصب «مدیر» است نه «مسئول» ۲. «المسؤول فی» گویا منظور یکی از مسئولین است؛ نه مسئول کل.
۴	در میدان مصاف با غزه	فی المواجهه مع غزه	فی ساحه القتال مع غزه فی مواجهه غزه	۱. میدان مصاف ترجمه نشده است. ۲. جمله‌بندی عربی به‌صورت کاملاً فارسی نوشته شده است.
	بدون پدافند	بلا دفاع	دون دفاع عسکری	اصطلاح «بلا‌دفاع» در عربی، به معنی «بی‌دفاع» در فارسی است و گویای واژه پدافند، به معنی دفاع نظامی نیست.
۵	نتایج نهمین مرحله شمارش آرای انتخابات	نتائج المرحلة التاسعه من الإیتخابات	نتائج المرحلة التاسعه لفرز الأصوات الإیتخابیه	کلمه «شمارش» در ترجمه حذف و باعث تغییر کلی معنی جمله شده است.

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
۶	در این ترمیم	فی هذا الترمیم	فی هذا الإصحاح	کلمه «ترمیم» در سیاق «ترمیم دریاچه قلب»، «اصلاح» ترجمه می‌شود. این یک اصطلاح رایج پزشکی است؛ لذا، استفاده از کلمه «ترمیم» برای ترجمه عربی اشتباه است.
۷	تهیه‌کنندگی	-----	إنتاج	این کلمه در ترجمه حذف شده است، در صورتی که، اولاً، هیچ دلیل موجهی برای حذف این کلمه وجود ندارد. ثانیاً، این کلمه در توصیف صاحب اثر راه‌یافته به جشنواره آمده بود که از اهمیت شایان ذکری برخوردار است.
	اول دسامبر	۱ دسیمبر/ینایر الأول	۱ دسیمبر/ کانون الأول	دو اشتباه در نام این ماه میلادی وجود دارد: ۱. معادل دسامبر کانون الاول است، نه ینایر ۲. فقط ماه‌های تشرین و کانون از اول و ثانی تشکیل شده‌اند، ماه ینایر که معادل ژانویه است، چنین قابلیتی ندارد.
۸	سدیم مذاب	الصودیوم المصهور	الصودیوم السائل	این یک ترجمه تحت‌اللفظی است که توسط ماشین‌های ترجمه ارائه می‌شود، در حالی که با بررسی متون علمی به این نتیجه می‌رسیم که این ماده در عربی به صورت «صودیوم مصهور» نام‌گذاری نمی‌شود، بلکه با نام «صودیوم سائل» شهرت دارد.
۹	در دو سانه راندگی	فی حادثین مروین	فی حادثی مرور	۱. مرور مضاف‌الیه است و مضاف‌الیه نیازی ندارد تا از لحاظ مفرد و مثنی همانند مضاف باشد (در این جمله مترجم به کلمه مرور، نگاه صفتی

شماره خبر	متن فارسی خبر	ترجمه عربی خبر	ترجمه صحیح	تحلیل و بررسی
				داشته است) ۲. مرور مصدر است و مصدر نمی‌تواند صفت باشد مگر در حالت‌های استثنا که این جمله شامل آنها نمی‌شود. ۳. در کلمه «حادثین» به دلیل مضاف بودن، نون باید حذف شود و به صورت «حادثی» نوشته شود.
	دیپلمات ارشد	الدبلماسی الکبیر	دبلماسی رفیع المستوی	از آفات ترجمه ماشینی، ترجمه تحت‌اللفظی اصطلاحات چند کلمه از زبان مبدأ است، درحالی‌که، هر یک از این اصطلاحات، معادل استاندارد در زبان مقصد دارند. بر این اساس معادل صحیح «دیپلمات ارشد»، «دبلماسی رفیع المستوی» خواهد بود، نه اصطلاح ساختگی «الدبلماسی الکبیر» که در هیچ متن عربی سیاسی و خبری یافت نمی‌شود.
۱۰				پس از بررسی متن خبر به فارسی و عربی، ملاحظه شد که ترجمه خوبی ارائه شده و به غیر از برخی ایرادات تایپی و املائی، مشکل خاصی رؤیت نشد.

براساس تحلیل اخبار و همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، مهمترین اشکالات موجود در ترجمه عربی اخبار خبرگزاری ایسنا شامل موارد زیر است:

۱. جمله‌بندی ضعیف برخی از جمله‌ها؛ مترجم، علاوه بر ترجمه دقیق کلمات و اصطلاحات، باید در جمله‌بندی نیز دقت لازم را داشته باشد و به دو نکته مهم توجه کند:
 اول: رعایت قواعد صرفی و نحوی. (خبر شماره ۹- جدول ۳)
 دوم: سبک‌های استفاده شده در نگارش عربی. (خبر شماره ۴- جدول ۳)
۲. ترجمه اشتباه برخی از کلمات: این نوع ترجمه اشتباه به سه شکل دیده می‌شود:

اول: ترجمه کلمات به صورت کاملاً اشتباه که دلیل آن اصلاً مشخص نیست؛ چرا که با مراجعه به لغت‌نامه‌ها، ترجمه صحیح در دسترس خواهد بود. (اخبار شماره ۱، ۲ و ۷- جدول ۳)
دوم: ترجمه کلمات به صورت تحت‌اللفظی که در پاره‌ای از موارد، مترجم به این مسأله دقت نکرده است و اسلوب خاص نویسندگان عرب‌زبان را رعایت نکرده است. (اخبار شماره ۸ و ۹- جدول ۳)

سوم: مشترک لفظی بین دو زبان فارسی و عربی. (اخبار شماره ۴ و ۶- جدول ۳)
۳. تغییر مفهوم در ترجمه: دلیل اصلی این تغییرات، ضعف مترجم است. در مواردی مشاهده شده است که مترجم به گونه‌ای متن را ارائه کرده است که مفهوم آن با مفهوم متن مبدأ متفاوت است. (اخبار شماره ۲ و ۴- جدول ۳)

۴. حذف برخی از کلمات در ترجمه به عربی بدون وجود دلیل موجه: در نمونه‌های بررسی‌شده، شاهد حذف برخی از کلمات و جمله‌ها بودیم که هیچ دلیل موجهی برای این حذف وجود نداشت، بلکه حذف آنها به مفهوم اصل خبر لطمه زده است. (اخبار شماره ۱، ۳، ۴، ۵ و ۷- جدول ۳)

۵. به جزء یک مورد که مترجم برای جبران نقص و ضعف ترجمه واژگانی را به متن مقصد اضافه کرده است، هیچ مورد اضافه دیگری در این تحلیل اخبار ایسنا مشاهده نشد. (خبر شماره ۱)
۶. استفاده از ترجمه ماشینی مانند گوگل ترنسلیت یا دیگر نرم‌افزارهای ترجمه در برخی از موارد محدود. (اخبار شماره ۶، ۸ و ۹- جدول ۳)

۷. اشکالات تایپی و املائی: علی‌رغم کثرت این‌گونه اشکالات به این موارد در جدول اشاره نشده است، مگر در مواردی که به اصل کلمه و معنی، لطمه وارد کرده باشد. (خبر شماره ۱- جدول ۳)

نتیجه‌گیری

آنچه از بررسی اخبار در دو خبرگزاری ایسنا و ایرنا مشاهده می‌شود، حاکی از آن است که حذف بعضی از کلمات در ترجمه بدون وجود هرگونه دلیل موجه باعث لطمه زدن به مفهوم اصل خبر شده است به گونه‌ای که باعث دلسردی و جذب نشدن مخاطب می‌شود؛ درحالی‌که، حذف موجه باعث تقویت متن خبری خواهد شد. این یافته با یافته تحقیق العزاوی (۲۰۲۰) مطابقت دارد که معتقد است، حذف به‌عنوان یک خطای لغوی و انتخاب واژگانی نامناسب، یک خطای معنایی است. همچنین در اخبار ترجمه‌شده‌ی منتشره، وجود مشکل نامأنوس بودن جمله‌ها برای مخاطب عرب‌زبان مشاهده شد که ناشی از ترجمه کلمات اشتباه، ترجمه کلمات بدون توجه به سیاق متن

و خبر، اشکالات صرفی و نحوی، ترجمه کلمات بدون توجه به تشابه لفظی و توجه نکردن به روش‌های جمله‌بندی نویسندگان عرب است. این اشکال غالباً در ترجمه اخبار ایسنا و ایرنا مشاهده شد. از جمله مشکلات دیگر موجود در اخبار ترجمه‌شده به زبان عربی که باعث ضعف متن و در نتیجه، مانع از ارتباط مخاطب عرب‌زبان می‌شود، استفاده از ماشین‌ها و نرم‌افزارهای ترجمه بدون مراجعه و تصحیح اشکالات احتمالی توسط مترجم حرفه‌ای است. در اخبار ایسنا و ایرنا این مسأله به‌وضوح دیده می‌شود. این مسأله با یافته تحقیق العزازی (۲۰۲۰) مطابقت دارد که معتقد است از رایج‌ترین خطاهای موجود در ترجمه اخبار، ترجمه ماشینی است؛ از این رو، استفاده از سیستم‌های ترجمه ماشینی برای تسریع فرآیند ترجمه مفید است؛ اما دقت به‌خاطر سهولت و سرعت ترجمه، قربانی می‌شود.

همچنین، در تحقیق قیس کاظم (۲۰۰۸) این نتیجه حاصل شده است که تغییرات در ترجمه اخبار در سبک و در قلمرو نحو (جملات، بندها و عبارات) است و برخی دیگر از تغییرات سبکی ناشی از کارکردهای صرفی (زمان‌ها و صرف‌شناسی فعل) است که با نتایج تحقیق حاضر منطبق است. از این رو، نهایتاً می‌توان گفت که چنین ایرادهای فاحشی در ترجمه اخبار، زمینه حفظ تعادل در ترجمه را محقق نکرده یا به‌سختی محقق کرده است.

تمام این مقوله‌ها، نشانگر عدم تحقق تعادل در ترجمه اخبار این دو خبرگزاری است؛ چرا که معنای درست و دقیق را به خواننده زبان مقصد منتقل نمی‌کند. از این رو، مترجم باید مهارت‌هایی از جمله: توانایی زبان مبدأ، پتانسیل نوشتن در زبان مقصد و دانش پیش‌زمینه در مورد موضوع ترجمه را فرا گیرد و به آنها، تسلط لازم را داشته باشد تا بتواند ارتباط معنایی لازم را بین زبان مبدأ و مقصد برقرار نماید. امری که ضعف آن سبب شده است، اخبار ترجمه‌شده به زبان عربی برای مخاطب عرب‌زبان، قابل فهم نباشد و عملاً امکان برقراری ارتباط سلب شده است. این مسأله به‌صورت صریح از سوی خبرنگاران و اصحاب رسانه‌های عرب‌زبان مطرح شده است که چنین رویکردی باعث عدم برقراری ارتباط مطلوب شده و عملاً امکان بهره‌برداری از خبرهای منتشرشده به زبان عربی را در این خبرگزاری‌ها از بین برده است؛ چرا که مخاطب عرب‌زبان با این سبک ترجمه، امکان درک درست از مسأله را نمی‌یابد و به‌مرور نسبت به این اخبار بی‌اعتنا می‌شود و از مراجع دیگری به‌دنبال کشف حقیقت می‌رود. این مسأله درنهایت، تضعیف جایگاه رسانه‌های مذکور را در انعکاس تحولات کشور برای افکار عمومی بین‌المللی و منطقه به‌دنبال دارد.

منابع و مأخذ

ترکاشوند، فرشید (۱۳۹۲). «تعادل بافتی در ترجمه از عربی به فارسی (با رویکرد کاربردشناختی)». *فصلنامه‌ی پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۳(۷)، ۵۹ - ۷۸.
شرکت‌مقدم، صدیقه؛ ساسانی، فرناز و زارع پاکروش، سارا (۱۴۰۳). «تحلیل گفتمان انتقادی از ترجمه‌ی فرانسه چند خبر سیاسی درباره ایران در رسانه فرانسوی لوفیگارو». *مطالعات کشورها*، ۲(۳)، ۴۴۹ - ۴۶۸. قابل دسترسی در:

10.22059/jcountst.2024.368683.1081

شمس‌آبادی، حسین و شاهسونی، مجتبی (۱۳۹۷). «آسیب‌شناسی ترجمه در بخش‌های خبری رسانه‌های عربی‌زبان برون مرزی (شبکه العالم، شبکه الکوثر و رادیو عربی)». *پژوهشنامه رسانه بین‌الملل*، ۳، ۲۷۵ - ۲۹۴.

فرحزاد، فرزانه (۱۳۹۰). «نقد ترجمه: مدلی سه وجهی براساس تحلیل انتقادی گفتمان». *فصلنامه مطالعات ترجمه ایران*، ۹(۳۶)، ۲۷ - ۴۴.

فرحزاد، فرزانه (۱۳۸۲). «چارچوبی نظری برای نقد ترجمه». *فصلنامه مطالعات ترجمه ایران*، ۱(۳)، ۳۰ - ۳۴.

قاسمی‌نسب، رضا علی و عسکری، صادق (۱۳۹۹). «رویکرد پنهان سیاست و ایدئولوژی در برگردان واژگان رسانه‌ای». *پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۱۰(۲۳)، ۶۱ - ۸۹. قابل دسترسی در: 10.22054/rctall.2020.52382.1478

متقی‌زاده، عیسی و نقی‌زاده، سید علا (۱۳۹۶). «تأثیر مسائل ایدئولوژیک در ترجمه اخبار عربی (بررسی مورد ترجمه خبر شبکه الجزیره در خبرگزاری فارس براساس الگوی جولیان هاوس)». *مجله جستارهای زبانی*، ۳۹، ۱۴۹ - ۱۷۳.

میرحاجی، حمیدرضا؛ مرامی، جلال و مانی، رضا (۱۳۹۰). *کاربردشناسی اصل «تعادل ترجمه‌ای» واژگان در فرآیند ترجمه قرآن*. *مجله ادب عربی*، ۳(۲)، ۱۳۷ - ۱۶۴.

Abdelaal, Noureldin Mohamed; Alazzawie, Abdulkhaliq (2020). "Machine Translation: The Case of Arabic- English Translation of News Texts". *Theory and Practice in Language Studies*, 10 (4), 408-418. doi: <http://dx.org/10.17507/tpls.1004.09>

Bielsa, Esperança (2019). *News translation. Routledge Encyclopedia of Translation Studies*

Cao, Huiling (2020). "A Study of Translation in Intercultural Communication. 2nd International Conference on Humanities", *Cultures, Arts and Design*. doi:10.25236/ichcad.2020.025

- Harbi, M.; Switch, M. G. (2021). "Error types of the Arab translators into English: A cognitive account". *International Journal of Literature, Language and Translation* 5, 207-220 doi:<https://www.doi.org/10.31559/ijllt2021.5.4.5>
- Hatim, B.; Mason, I. (1997). *The translator as communicator*. Routledge.
- Jacobson, R. (2000). *On linguistic aspects of translation*. In Lawrence Venuti.
- Kadhim, Kais Amir (2008). "Arabic Translation of English News: A Comparative Study of Style and Message", *Ph. D Thesis*, University of Saint Malaysia
- Nida, E. A. (1964). *Toward a science of translating: With special reference to principles and procedures involved in Bible translating*. Brill.
- Okasha, Taher Mahmoud (2021). "Adaptation or Loss in News Translation the BBC Arabic and English Websites as an Example". *Journal of Faculty of Art of Fayoum University*, 13 (1), 577- 633.
- Philipsen, G. (1981). *The prospect for cultural communication. Paper presented at the Seminar on Communication Theory from Eastern and Western Cultural Perspectives*, Honolulu.
- Priscoli, Teresa Delli (2010). "Translation as Intercultural Communication: Handling Cultural References in Translation. Academia". doi:https://www.academia.edu/15509316/translation_as_intercultural_communication_handling_cultural_references_in_translation
- Shava, GN; Hleza, S.; Tlou, F.; Shonhiwa, S.; Mathonsi, E. (2021). "Qualitative Content Analysis, Utility, Usability and Processes in Educational Research". *International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS)*, 5 (7), 553-558
- Schäffner, C. (2012). *Rethinking transediting*. *Meta*, 57, 866–883. doi:10.7202/1021222ar
- Schreier, Margrit (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. Sage
- Stetting, K. (1989). "Transediting. A new term for coping with the grey area between editing and translating". In G. Caie G. Caie, K. Haastrup, A.L. Jakobsen, A.L. Nielsen, J. Sevaldsen, H. Specht & A. Zettersten (Eds.), *Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies* (pp. 371–382). University of Copenhagen.